

Gemeenten aan de slag met opvoeden en ouderschap

Twee goede voorbeelden: Leiden en De Ronde Venen

Niet als gemeente meteen steun organiseren, maar eerst ouders faciliteren zodat ze het zelf doen. En pas in tweede instantie laagdrempelige professionele steun bieden aan ouders die dat nodig hebben. Het is een omslag waar alle gemeenten mee bezig zijn. Hoe pakt uw gemeente dit aan? Wat werkt wel en niet? Laat u inspireren door twee gemeenten: Leiden en De Ronde Venen.

DIRECT NAAR:

- [1. Bied informatie aan alle ouders >](#)
- [2. Faciliteer informele steun >](#)
- [3. Organiseer laagdrempelig professionele steun >](#)
- [4. Verbind informele en formele steun >](#)
- [5. Meet de effecten >](#)

Tip 1: Bied informatie aan alle ouders

Zorg dat voor alle ouders informatie over opvoeden en ouderschap beschikbaar is. Hoe doen Leiden en De Ronde Venen dit?

Opvoeden.nl

Leiden en De Ronde Venen bieden allebei objectieve opvoedinformatie via de website van het Centrum voor Jeugd en Gezin. De informatie is afkomstig van Stichting Opvoeden.nl en is voor alle ouders. Ouders die meer vragen hebben, worden verwezen naar het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Wat doen deze gemeenten nog meer?

De Ronde Venen: online folders en links naar handige websites en apps.

Leiden: informatie op thema's (mediaopvoeding, opa's en oma's) en een overzicht van handige apps.

CJGLEiden.nl

CJGDeRondeVenen.nl

Opvoeden.nl

> WAT ZEGT DE JEUGDWET OVER STEUN BIJ OPVOEDEN EN OUDERSCHAP?

In de Jeugdwet staat dat opvoeden en ouderschap iets is van ouders. Het is de taak van de gemeente om ouders daarbij te faciliteren.

> EN WAT BETEKENT DIT VOOR GEMEENTEN?

De opdracht voor gemeenten is: zorg dat opvoeden en ouderschap zo normaal mogelijk blijft en 'van ouders is'. Dat betekent dat gemeenten zich richten op alle ouders, dus ook ouders die geen risico lopen of problemen hebben. Het betekent ook dat gemeenten de steun niet zelf organiseren, maar ouders helpen zodat ze zichzelf en elkaar kunnen ondersteunen.

Tip 2: Faciliteer informele steun

Zorg dat ouders in een informele setting bij elkaar kunnen komen, zodat ze elkaar onderling kunnen steunen bij het opvoeden en het ouderschap. Hoe doen Leiden en De Ronde Venen dit?

Leiden Wijkacademies

Leiden heeft wijkacademies in vier wijken: Leiden Noord, Meerburg/Roomburg, Slaaghwijk en De Mors.

Een wijkacademie bestaat uit een groep van vijftien ouders van verschillende afkomst. Elke drie weken praten zij met elkaar. Ze delen hun ervaringen en bespreken opvoedvragen. Ook bedenken ze activiteiten om andere ouders en organisaties in de wijk te betrekken. Stap voor stap wordt gekeken hoe de wijk eruit ziet. Wat zijn de sterke kanten voor de kinderen en de ouders? Wat is minder sterk? Op basis van deze gesprekken helpen getrainde professionals ouders met het benoemen van thema's.

De wijkacademies zijn opgericht door welzijnsorganisatie Libertas in samenwerking met het Centrum voor Jeugd en Gezin in Leiden. Professionals uit deze organisaties en van JES Rijland zijn opgeleid in de methodiek 'Opvoeden is een gesprek'. Deze methodiek is erop gericht om op een niet-pedagogisch gestuurde manier in gesprek te gaan met ouders. Wijkacademieopvoeden.nl

De Ronde Venen Ouders Lokaal

In De Ronde Venen is Ouders Lokaal opgezet. Dit is een platform voor en door ouders, bedoeld om hen via leuke activiteiten met elkaar in contact te brengen. Doel is dat ze het gewoon gaan vinden om met elkaar te praten over opvoeding en dat ze ervaringen delen en van elkaar leren. Ouders worden

> LEIDEN IN HET KORT

Aantal inwoners: 123.661

Aantal huishoudens met kinderen: 15.498

Aantal wijken: 10

Visie: Iedereen doet mee

In Leiden heeft iedereen een rol in het opvoeden en opgroeien van de jeugd. De gemeente vervult een stimulerende rol bij het versterken van de pedagogische gemeenschap. In de eerste plaats door rechtstreeks met ouders te praten over hun wensen.

Hoe is de steun georganiseerd?

Het Centrum voor Jeugd en Gezin in Leiden is een netwerkorganisatie en georganiseerd op wijkniveau. In het Centrum voor Jeugd en Gezin werken samen: opvoedadviseurs, gezondheidsbevorderaars, de jeugdgezondheidszorg (JGZ) en het jeugd- en gezinsteam (JGT). In het JGT zitten professionals van onder andere Kwadraad (maatschappelijk werk), Cardea (jeugdhulp), de GGZ en MEE. Samenwerkingspartners van het Centrum voor Jeugd en Gezin zijn o.a.: JES Rijland (welzijn), het sociale team en HomeStart.

op eigen initiatief vrijwilliger. De activiteiten ontstaan vanuit de ideeën van de vrijwilligers. Zo is er een Workshops Lokaal met workshops en lezingen voor ouders, bijvoorbeeld een workshop over 'ontmoeten'. Er is ook een Mama Lokaal met wekelijkse ontmoeting voor zwangeren en moeders van jonge kinderen. Ook is er sinds kort een Oppas Lokaal waarbij vrijwillige coaches worden gematcht met een oppas. Als er een professional is, doet deze gewoon mee met de activiteit. [Ouderslokaal.nl](https://ouderslokaal.nl)

Nog meer voorbeelden

Leiden

- Ouders ontmoeten elkaar: In een huis in de buurt of bibliotheek gaan ouders in gesprek met elkaar over ouderschap en opvoeding. Ze doen dit aan de hand van thema's die op dat moment bij de ouders leven. Een professional begeleidt de gesprekken.
- Mamacafé: (Aanstaande) ouders en hun kinderen ontmoeten en inspireren elkaar. Ouders kunnen hun vragen voorleggen aan elkaar of aan de aanwezige deskundige.
- Moeders in de Buurt: Moeders met kinderen tot 9 jaar delen hun opvoedvragen en -ervaringen. Daarbij krijgen zij advies van de deskundige begeleider.
- Ouders voor Elkaar: Online forum op de homepage van het Centrum voor Jeugd en Gezin Leiden. Via dit forum kunnen ouders forum anoniem contact met elkaar leggen en ouderschapskwesties bespreken.

De Ronde Venen

- Buurtgezinnen: Een gezin uit de buurt helpt een gezin dat behoefte heeft aan ondersteuning bij een specifieke opvoedingsvraag.
- Mama Vita: Bijeenkomsten voor moeders van kinderen met autisme om ervaringen te delen.
- Workshops Lokaal: Workshops die gericht zijn op onderlinge uitwisseling tussen ouders en samen oplossingen zoeken, bijvoorbeeld: 'Peuterpuberteit'; 'Balans&Co' en 'Puber in huis'.

> DE RONDE VENEN IN HET KORT

Aantal inwoners: 42.763

Aantal huishoudens met kinderen: 6077

Aantal wijken: 8 kernen

Visie: Opvoeden met vertrouwen

Dit betekent dat ouders het vanzelfsprekend moeten vinden om elkaar te steunen en met elkaar te praten over opvoeden en ouderschap. Daarom faciliteert de gemeente op allerlei manieren een open opvoedklimaat in de acht kernen.

Hoe is de steun georganiseerd?

Er zijn kernteams met professionals in de wijk. Zij komen uit voorzieningen voor sociaal en maatschappelijk werk (Tympaan-De Baat, Kwadraad, MEE) en via de gemeente. De kernteams functioneren als laagdrempelige toegang, ook voor ouders en kinderen. In de steunende schil om de kernteams heen staan voorzieningen als kinderopvang, scholen, politie en bijvoorbeeld de jeugd-gezondheidszorg. Een deel van het Centrum voor Jeugd en Gezin zit in het kernteam. Het Centrum voor Jeugd en Gezin blijft vooralsnog digitaal bestaan om ouders en jongeren te informeren over activiteiten.

Tip 3: Organiseer laagdrempelige professionele steun

Zorg dat alle ouders toegang hebben tot laagdrempelige steun door professionals. Die steun kan in individueel of in groepsverband worden aangeboden. Hoe doen Leiden en De Ronde Venen dit?

Leiden Ouderteam.nu

Groeps cursus van de Hogeschool Leiden voor aanstaande en prille ouders. Het richt zich op het versterken van de samenwerkingsrelatie tussen de ouders. Hoe kunnen ouders op zo'n manier samenwerken dat het de ontwikkeling van hun kind, hun eigen welzijn en het gezamenlijk welzijn ten goede komt? In deze groeps cursus staat de eigen kracht van ouders centraal om zelf relatieproblemen en echtscheiding te voorkomen.

In Leiden wordt de cursus aangeboden vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin en gegeven door getrainde jeugdverpleegkundigen. Er wordt onderzoek gedaan naar de effecten van de cursus. Uit onderzoek naar de Amerikaanse versie bleken al positieve effecten.

De Ronde Venen Online zelfhulp cursussen

Het Centrum voor Jeugd en Gezin in de Ronde Venen verwijst op de website naar twee online cursussen over opvoeden. De cursussen zijn van Kwadraad maatschappelijk werk:

- Ik (k)en mijn kind: een cursus voor ouders om de keuze te maken om te gaan opvoeden op een manier die bij hen past.
- Luister 's: een cursus in opvoedingsvaardigheden.

> UITSLAG POLL

www.kennisnetjeugd.nl

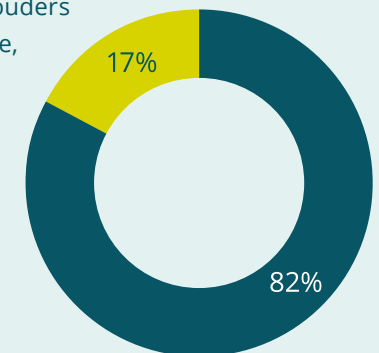
Stelling

Opvoedsteun is faciliteren dat ouders zelf steun kunnen vinden: online, bij elkaar en hun netwerk

Uitslag

28 stemmen

- Nee, 5 stemmen
- Ja, 23 stemmen

Leiden

Op bezoek bij voorschoolse voorzieningen

In Leiden komt eens in de zoveel tijd een jeugdverpleegkundige bij een peuterspeelzaal of kinderdagverblijf. Het idee hierachter is: als je zichtbaar bent, gaan ouders en leidsters eerder vragen stellen en zijn deze vragen sneller en makkelijker te beantwoorden. Ouders kunnen zo tijdens haal- of brengmomenten vragen over opvoeden en ouderschap stellen. Bij complexere vragen wordt een afspraak bij het Centrum voor Jeugd en Gezin gemaakt. Pedagogisch medewerkers kunnen makkelijk even overleggen over (anoniem ingebrachte) casuïstiek.

De Ronde Venen

De opvoedchallenge

Het Centrum voor Jeugd en Gezin biedt vijftig ouders van pubers uit De Ronde Venen een online opvoedchallenge (Dopapril). Onder het motto 'Investeer een maand in je gezin' krijgen ze de hele maand april stimulans om positief met hun puber om te gaan. Zo ontvangen ze elke dag mailtjes met huiswerk en zijn er webinars waar ze kunnen chatten met initiatiefnemer en puberexpert Marina van der Wal. Daarnaast kunnen de ouders in een besloten discussiegroep uitwisselen met andere ouders die meedoen.

Tip 4: Verbind informele en formele steun

Zorg dat alle informele en formele partijen die ouders en opvoeders tegenkomen in hun dagelijkse werk elkaar kunnen vinden. Hoe doen Leiden en De Ronde Venen dit?

Leiden Buurbook

Buurbook is een online platform in de regio Leiden. De bedoeling is om een koppeling te maken tussen de formele en informele zorg. Zowel professionals als vrijwilligers kunnen plaatsen wat zij organiseren. Ook de sociale kaart heeft een plaats in Buurbook. Professionals kunnen zo samen met ouders kijken wat zij nodig hebben.

[Leiden.buurbook.nl](https://leiden.buurbook.nl)

De Ronde Venen De ideeënwerkplaats

Dit is een platform voor iedereen in De Ronde Venen die een idee heeft voor een nieuw initiatief op het gebied van jeugd, zorg of werk. Alle ideeën waardoor inwoners erop vooruit gaan, zijn de moeite waard om uit te groeien tot een plan. Werkplaatsdeelnemers denken tijdens de avond-bijeenkomsten mee en maken ideeën en plannen concreet, bijvoorbeeld een idee voor een natuurspeeltuin. Initiatiefnemers zijn onder andere Centrum voor Jeugd en Gezin, de bibliotheek en Kwadraad.

[IdeeDeRondeVenen.nl](https://ideedeRondeVenen.nl)

> STEUN BIJ OPVOEDEN EN OUDERSCHAP, DIT WILLEN OUDERS:

- Ouders hebben het meest behoefte aan informele steun en informatie.
- Ouders willen advies van andere ouders in dezelfde situatie.
- Ouders wenden zich vaak tot professionals in hun eigen netwerk.
- Ouders hebben met professionals liever persoonlijk contact dan online.
- 45 procent van de ouders zoekt eerst zelf informatie.
- 40 procent van de ouders heeft behoefte aan een groepsaanbod.

(Bronnen: Nji, 2014; NCJ, 2016)

> UIT ONDERZOEK BLIJKT....

Preventieve steun is effectiever als het gericht is op de eigen kracht van ouders. Dus als professionals ouders helpen om zelf oplossingen te bedenken. Dat blijkt uit verschillende onderzoeken.

(Bron: Wat werkt bij opvoedsteun, Nji, Nikki Udo)

Tip 5: Meet de effecten

Meet de maatschappelijke effecten van steun bij opvoeden en ouderschap.
Hoe doen Leiden en De Ronde Venen dit?

Wat doet Leiden?

De gemeente Leiden is bezig een alternatieve vorm van monitoring door het ophalen van verhalen bij de jeugd- en gezinsteam en sociale teams. Het idee hierbij is dat er één vraag wordt gesteld aan de 'klant': Wat was de grootste verandering voor en na het contact? Tijdens intervisiesessies met managers of de beleidspool wordt besproken of bereikt is wat ze willen bereiken.

Wat doet De Ronde Venen?

In plaats van alleen kijken naar wat is er uitgevoerd door de organisaties wil men in De Ronde Venen ook gaan monitoren op maatschappelijke effecten. Iedereen is van de noodzaak van deze omslag doordrongen. Om daarvoor een effectief instrument te kunnen ontwikkelen, stelt de gemeente zichzelf de vragen: Hoe kan je sturen op de gewenste effecten? Naar welke prestatie-indicatoren kijk je dan? Welke succesfactoren spelen daar een rol in?

> DRIE ADVIEZEN UIT LEIDEN EN DE RONDE VENEN

Advies 1. Maak beleid en plannen altijd samen met de ouders en opvoeders. Als de initiatieven vanuit hen zelf komen, komt het echt van de grond.

Advies 2. Faciliteer en stimuleer uitwisseling tussen vrijwilligers, professionals van basisvoorzieningen en wijkteams. Zo weet je wat speelt in de wijk en kun je daar samen op in spelen.

Advies 3. Zorg dat ouders op de hoogte zijn van de initiatieven en het aanbod in de wijk. Uit de [evaluatie van de Jeugdwet \(2018\)](#) blijkt dat veel ouders niet weten welk preventief aanbod er is.

Meer weten?

Kijk in het dossier [Ouderschap en opvoeden](#) van het Nederlands Jeugdinstituut. Of stuur een mail naar Caroline Vink: C.vink@nji.nl

> Colofon

© Nederlands Jeugdinstituut, 2018

Tekst Ingrid Ligtermoet, Esther van Beekhoven, Jolyn Berns, Annemies Gort

Vormgeving Punt Grafisch Ontwerp

Met dank aan:

Leiden: Nanda van Beest en opvolger Gerda Visser (Beleidsmedewerker Jeugd)
Gerda de Groot (Coördinator Centrum voor Jeugd en Gezin)

De Ronde Venen: Marianne Langkamp en opvolger Anneke Wenker (Coördinator Centrum voor Jeugd en Gezin) Angélique Davis (Ouders Lokaal)

En alle andere geïnterviewden.

